Lausunto valtiovarainvaliokunnan verojaostolle hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tuloverolain 119 ja 124 §:n muuttamisesta sekä rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 7 ja 15 §:n muuttamisesta

Tässä lausunnossa keskitytään arvioimaan hallituksen esitystä laskea yhteisöjen veroastetta nykyisestä 20 prosentista 18 prosenttiin. Uudistuksen on määrä tulla voimaan vuoden 2027 alusta alkaen.

Hallituksen esityksessä yhteisöveroprosentin laskua perustellaan erityisesti sillä, että yhteisöveron alennus kannustaisi yrityksiä investoimaan enemmän. Lisäksi esityksessä todetaan, että yhteisöveron lasku houkuttelee Suomeen myös ulkomaisia investointeja sekä kannustaa monikansallisia yrityksiä raportoimaan verotettavan tuloksensa Suomessa muiden maiden sijaan. Tässä lausunnossa arvioidaan yhteisöveron alennuksen vaikutuksia näiden tavoitteiden saavuttamisen osalta.

Taloustieteellisessä empiirisessä tutkimuskirjallisuudessa on tyypillisesti havaittu, että yritysverotuksen keventämisellä on positiivisia vaikutuksia yritysten investointiin, mutta tutkimustulokset vaihtelevat merkittävästi eri maiden ja erityyppisten verojen ja verouudistusten välillä (ks. Harju, Koivisto ja Matikka 2024). Yhteisöveroilla ei kuitenkaan ole havaittu olevan merkittävää yhteyttä talouskasvuun kokonaisuudessaan (Gechert ja Heimberger 2022).

Vuodesta 2024 voimassa ollut vähimmäisvero (OECD:n pilari II) pyrkii varmistamaan, että suurten konsernien efektiivinen veroaste on vähintään 15 prosenttia kaikilla lainkäyttöalueilla. Mikäli konsernin efektiivinen veroaste jollain lainkäyttöalueella jää tämän alle, konsernille määrätään maksettavaksi täydennysveroa puuttuvan osuuden verran. Kuten esityksessä todetaan, yhteisöveron laskeminen voi kasvattaa riskiä sille, että täydennysveroa tulee maksettavaksi. Esityksessä väitetään, että 18 prosentin verokanta on riittävän etäällä 15 prosentin vähimmäisrajasta. Väitteen tueksi olisi voitu käyttää maakohtaisen veroraportoinnin aineistoa, jonka avulla monikansallisten konsernien nykyisiä efektiivisiä veroasteita Suomessa olisi voitu arvioida.

Toisaalta vähimmäisvero varmistaa sen, että näiden suurien konsernien efektiivinen veroaste pysyy vähintään 15 prosentissa myös yhteisöveron laskemisen jälkeen. Täydennysveron maksaminen voi kuitenkin aiheuttaa hallinnollisia kustannuksia konserneille. On lisäksi huomattava, että jo aikaisemmin tänä vuonna implementoitu rinnakkaismallipaketti (side-by-side -package) todennäköisesti itsessään laskee vähimmäisverosta saatavia verotuottoja, kun useammat verokannustimet hyväksytään vähimmäisverotuksen piirissä.

Suomen yhteisöverojärjestelmä on perinteisesti rakentunut laajan veropohjan ja suhteellisen maltillisen verokannan varaan. Huolena on, että yhteisöverokannan alentaminen samanaikaisesti olemassa olevien yritystukien sekä uusien verotukien – kuten puhtaan siirtymän verotuen ja T&K-menojen lisävähennysten – kanssa voi johtaa yhteisöverotuottojen merkittävään laskuun. Vähimmäisverotuksen rakenne ja siihen vasta implementoitu rinnakkaismallipaketti voivat lisäksi luoda kannustimia siirtyä verokantojen välisestä kilpailusta kilpailuun verokannustimilla (Devereux ja Vella 2023). Yhteisöverokannan laskiessa monikansallisten konsernien kannustimet siirtää voittoja alhaisemman verotuksen maihin vähenevät. Laajan tutkimuskirjallisuuden mukaan monikansalliset konsernit reagoivat verokannan muutoksiin voitonsiirroilla (esim. Beer ym. 2020). On kuitenkin syytä huomata, ettei verokannan alentaminen maksa itseään takaisin vähentyneellä voitonsiirrolla: tavaroiden siirtohinnoittelun vuoksi Suomessa menetetyt yhteisöverotuotot arvioitiin olevan alle prosentin luokkaa tutkimuksessa tarkasteltujen konsernien maksamista yhteisöveroista (Viertola 2026).

Hallituksen esityksessä korostetaan yhteisöveron alennuksen taloudellisiin vaikutuksiin liittyvää epävarmuutta. Esityksessä kuitenkin arvioidaan, että erityyppiset vaikutuskanavat (investoinnit, voitonsiirrot jne.) huomioiden yhteisöveron alennuksen pitkän aikavälin itserahoittavuusaste olisi 34–46 prosenttia. Tämä tarkoittaisi sitä, että reilu kolmannes yhteisöveron alennuksen staattisesta noin 830 miljoonan euron vuosittaisesta verotulojen laskusta kompensoituisi lisääntyneiden investointien ja muiden vaikutuskanavien kautta.

Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan eritellä tarkemmin, miten paljon erityyppiset vaikutuskanavat selittävät itserahoittavuusasteesta tehtyä arviota, mikä hankaloittaa vaikutusarvion tarkempaa analysointia. Investointien osalta tätä melko korkeaa itserahoittavuusastetta voidaan kuitenkin pitää melko optimistisena, sillä erityisesti investointeihin liittyy hyvin merkittävää epävarmuutta.

Tutkimuskirjallisuudessa tyypillisesti havaitaan, että investointivaikutukset ovat suurempia erityisesti pienemmillä ja kasvuvaiheessa olevilla yrityksillä verrattuna suuriin ja varakkaisiin yrityksiin (ks. tarkemmin Harju, Koivisto ja Matikka 2024). Tämä vaikutus korostuu etenkin silloin, jos pienet ja kasvavat yrityksen kärsivät investointeihin käytettävissä olevien varojen puutteesta. Kuitenkin vain noin 3 prosenttia kaikista yrityksistä vastaa lähes 60 prosentista koko Suomen yhteisöverokertymästä. Näiden suurten ja tyypillisesti varakkaiden yritysten osalta investointivaikutukset jäävät tutkimuskirjallisuuden perusteella todennäköisesti muita pienemmiksi, mikä voi lähtökohtaisesti pienentää yhteisöveroalennuksen itserahoittavuusastetta Suomen tapauksessa.

Kokonaisuudessaan yhteisöveron alennus laskee verotuloja optimistisemmillakin arvioilla noin 500 miljoonaa euroa vuodessa. Julkisen talouden merkittävän sopeutustarpeen takia tämä tarkoittaisi vastaavan suuruisia julkisten menojen säästötoimia tai muiden verojen korotuksia, jotta vaikutukset voidaan julkisen talouden osalta kompensoida. Yksi keino kompensoida näitä negatiivisia verotulovaikutuksia olisi esimerkiksi korottaa listaamattomien

osakeyhtiöiden omistajien osinkoverotusta siten, että se pysyisi efektiivisesti samalla tasolla kuin ennen yhteisöveron alennusta. Yhteisöveron keventäminen pienentää yrityksestä osinkotuloina nostettavien tulojen verotusta, kun huomioidaan sekä yksilötason osinkoverot että yhteisöverot. Tämä voi myös entisestään korottaa uudistuksen verotuloja vähentävää vaikutusta, mikäli tuloja nostetaan listaamattomista osakeyhtiöistä enemmän osinkotuloina palkkatulojen sijaan (Koivisto 2024). Osinkoveroilla ei kuitenkaan ole tutkimuskirjallisuudessa havaittu merkittäviä vaikutuksia yritystason investointeihin (ks. esim. Koivisto 2024, Alstadsæter ym. 2017), joten yhteisöveron alennuksen osittainen kompensoiminen henkilötason osinkoveroja korottamalla ei tutkimustiedon perusteella merkittävästi vähentäisi yhteisöveron alennuksen positiivisia kasvuvaikutuksia. Lisäksi yhteisöveron alennus kohdentuu tutkimuskirjallisuuden perusteella merkittävästi jo ennestään hyvätuloisille yritysomistajille (Kennedy ym. 2026), jolloin henkilötason osinkoverotuksen samanaikainen kiristäminen ottaisi osittain huomioon myös nämä vaikutukset eri tulonsaajien välillä.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, yhteisöveron alennuksen yhtenä vaihtoehtona voisi olla kohdentaa verokannustimet tarkemmin investointeihin esimerkiksi korottamalla investoinneista tehtyjä poistoja tai luomalla muunlaisia suoria investointeihin kohdistuvia verotukia. Aiemmin käytössä olleilla korotetuilla poistoilla ei kuitenkaan ole havaittu olevan merkittäviä investointivaikutuksia Suomessa (Einiö ym. 2023). Korotetuilla poistoilla ja muilla suorilla investointituilla on sitä vastoin muissa maissa havaittu olevan merkittäviä investointivaikutuksia erityisesti pääomavaltaisilla toimialoilla (Zwick ja Mahon 2017, Ohrn 2019). Suomessa aikaisemmin käytössä olleet korotetut poistot ovat olleet hallinnollisesti melko hankalia ja kannustinvaikutuksiltaan epäselviä verrattuna monissa muissa maissa käytössä olleisiin järjestelmiin. Investointitukien huolellisemmalla verokannustimien suunnittelulla vastaavanlaisilla järjestelmillä voisi tutkimuskirjallisuuden perusteella saada aikaan investointivaikutuksia myös Suomessa. Kaikkia osakeyhtiöitä koskevan yhteisöveron alennuksen sijaan nämä verokannustimet koskisivat vain uusia investointeja, jolloin niiden negatiiviset verotuottovaikutukset olisivat yhteisöveron alennukseen verrattuna huomattavasti pienempiä. Tämä olisi siten perusteltua eteenkin nykyisessä tilanteessa, jossa julkisen talouden alijäämät ovat huomattavia.

Tuomas Matikka

Tutkimusjohtaja, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Marika Viertola

Erikoistutkija, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Lähteet:

Alstadsæter, A., Jacob, M. ja Michaely, R. (2017). Do dividend taxes affect corporate investment? Journal of Public Economics, 151(2017): 74—83.

Beer, S., De Mooij, R. ja Liu, L. (2020). International Corporate Tax Avoidance: A Review of the Channels, Magnitudes, and Blind Spots. Journal of Economic Surveys, 34(3): 660—688.

Devereux, M.P. ja Vella, J. (2023). The Impact of the Global Minimum Tax on Tax Competition. World Tax Journal, 15(3): 323—378.

Einiö, E., Kari, S., Nivala, A. ja Äimä, K. (toim.) (2023). Yritysverotukien käsite, luokittelu ja vaikuttavuus. VATT Tutkimukset 193.

Gechert, S. ja Heimberger, P. (2022). Do corporate tax cuts boost economic growth? European Economic Review, Volume 147.

Harju, J., Koivisto A. ja Matikka, T. (2024). Mitä uutta tiedämme yritysverojen vaikutuksista? FIT-kirjoitussarja 8/2024.

Kennedy, P., Dobridge, C., Landefeld, P. ja Mortenson, J. (2026). Corporate Tax Cuts, Firm Growth, and Workers' Earnings. Working paper.

Koivisto, A. (2024). Tax planning and investment responses to dividend taxation. International Tax and Public Finance, 32: 374—386.

Ohrn, E. (2019). The effect of tax incentives on U.S. manufacturing: Evidence from state accelerated depreciation policies. Journal of Public Economics, 180:104084.

Viertola, M. (2026). Exploring heterogeneity and asymmetries in transfer pricing: evidence from Finland. International Tax and Public Finance.

Zwick, E. ja Mahon, J. (2017). Tax policy and heterogeneous investment behavior. American Economic Review, 107(1):217–248.